

**Конвенція ООН з
морського права
від 10.12.1982**

United Nations Convention on the Law
of the Sea (UNCLOS)

Конвенція ухвалена на III Конференції ООН з морського права в Монтего-Бей (Ямайка) набрала законної сили 16 листопада 1994 року

В основу покладено положення щодо зміцнення миру, безпеки, співробітництва і дружнім відносинам між усіма державами відповідно до принципів справедливості і рівноправності.

За допомогою Конвенції і з урахуванням суверенітету всіх держав, встановлюється правовий режим для морів і океанів, який сприяв би міжнародним сполученням, а також використанню морів і океанів у мирних цілях, справедливому та ефективному використанню їхніх ресурсів, збереженню їхніх живих ресурсів, вивченню, захисту і збереженню морського середовища.

Виходячи з положення статті 301 Конвенції

- ▶ Росія, ратифікувавши Конвенцію, погодилась використовувати моря у мирних цілях та зобов'язалась утримуватись від загрози силою або її застосування проти територіальної цілісності або політичної незалежності будь-якої держави чи яким-небудь іншим чином, не сумісним з принципами міжнародного права, втіленими у Статуті Організації Об'єднаних Націй.

Прохід є мирним - якщо ним не порушується мир, добрий порядок або безпека прибережної держави. Такий прохід повинен здійснюватися відповідно до цієї Конвенції та інших норм міжнародного права, пункт 1 статті 19 Конвенції.

Прохід іноземного судна вважається таким, що **порушує мир, добрий порядок або безпеку прибережної держави**, якщо в територіальному морі воно здійснює будь-який із наступних видів діяльності:

- а) загрозу силою або її застосування проти суверенітету, територіальної цілісності або політичної незалежності прибережної держави або будь-яким іншим чином на порушення принципів міжнародного права, втілених у Статуті Організації Об'єднаних Націй;
- б) будь-які маневри або навчання із зброєю будь-якого виду;
- с) будь-який акт, спрямований на збір інформації на шкоду обороні або безпеці прибережної держави;
- д) будь-який акт пропаганди, що має на меті посягання на оборону або безпеку прибережної держави;
- е) піднімання в повітря, посадку або прийняття на борт будь-якого літального апарата;
- ф) піднімання в повітря, посадку або прийняття на борт будь-якого військового пристрою;
- г) навантаження або розвантаження будь-якого товару або валюти, посадку або висадку будь-якої особи всупереч митним, фіскальним, іміграційним або санітарним законам і правилам прибережної держави;
- h) будь-який акт навмисного і серйозного забруднення всупереч цій Конвенції;
- к) будь-який акт, спрямований на створення перешкод функціонуванню будь-яких систем зв'язку або будь-яких інших споруд або установок прибережної держави;
- l) будь-яку іншу діяльність, що не має прямого відношення до проходу.

Міжнародний орган з морського дна (Орган) - організація, через яку держави-учасниці, організують і контролюють діяльність у Районі, особливо з метою управління його ресурсами. Орган має статус спостерігача в Генеральній Асамблеї ООН.

До складу органу входять:

Асамблея

Вищий орган,
має повноваження
зупиняти здійснення
прав і привілеїв членів
представлених у Органі

Рада

Виконавчий орган,
вносить рекомендації
Асамблеї щодо
припинення здійснення
прав і привілеїв,
пов'язаних з членством

Секретаріат

Складається з
Генерального секретаря
і такого персоналу, який
може бути потрібний
Органу

Захист і збереження морського середовища

- ▶ Держави вживають усіх сумісних з цією Конвенцією заходів, необхідних для відвернення, скорочення і збереження під контролем забруднення морського середовища з будь-якого джерела, використовуючи з цією метою найкращі практично застосовні засоби, що є в їхньому розпорядженні, та прагнуть погоджувати свою політику в цьому відношенні.

Відповідні заходи стосуються всіх джерел забруднення морського середовища.

Ці заходи включають, поряд з іншими, заходи, спрямовані на зменшення у максимально можливій мірі:

- а) викидання токсичних, шкідливих або отруйних речовин, особливо стійких, із джерел, що знаходяться на суші, з атмосфери або через неї або шляхом захоронення;
- б) забруднення з суден, зокрема заходи по відверненню аварій і ліквідації надзвичайних ситуацій;
- д) забруднення від інших установок і пристроїв, що експлуатуються в морському середовищі.

На держави покладається виконання їх міжнародних зобов'язань по захисту і збереженню морського середовища. Вони несуть відповідальність згідно з міжнародним правом - пункт 1 статті 235 Конвенції.

- ▶ **З метою забезпечення швидкого та адекватного відшкодування всієї шкоди, завданої забрудненням морського середовища**, держави співробітничать у здійсненні діючого міжнародного права та в подальшому розвитку міжнародного права, яке стосується відповідальності, для оцінки і відшкодування шкоди або урегулювання зв'язаних з цим спорів, а також, коли доречно, у розробці критеріїв і процедур виплати належного відшкодування, таких, як обов'язкове страхування або компенсаційні фонди - пункт 3 статті 235 Конвенції.

Врегулювання спорів між державами-учасницями щодо тлумачення або застосування Конвенції

При підписанні, ратифікації Конвенції або приєднанні до неї держава може вибрати один або більше із наступних засобів врегулювання спорів **(обов'язкові процедури) – стаття 287 Конвенції:**

**Міжнародний трибунал з морського права,
заснований згідно з Додатком VI**

Міжнародний Суд

Арбітраж, створений згідно з Додатком VII

Спеціальний арбітраж, створений згідно з Додатком VIII

Юрисдикція щодо спорів між Україною та Росією з приводу дотримання останньою положень Конвенції ООН з морського права

- ▶ Україна, з огляду на свою пряму заяву під час ратифікації, погодилася на обов'язковість Загального арбітражу відповідно до Додатку VII та Спеціального арбітражу відповідно до Додатка VIII.
- ▶ Росія під час ратифікації не зробила такого вибору, а тому фактично погодилася на обов'язковий Загальний арбітраж відповідно до Додатку VII.

Отже, саме Арбітражний трибунал, створений на підставі Додатку VII Конвенції має юрисдикцію щодо вирішення таких спорів між Україною та Росією.

Зважаючи на забруднення морського середовища Чорного та Азовського морів, в результаті збройної агресії Росії, Україна має здійснити наступні заходи:

Повідомити інші держави які на її думку, можуть зазнати такої шкоди, а також компетентні міжнародні організації про усі ризики та небезпеку.

Спільно з іншими державами-учасницями розробити план заходів щодо захисту, збереження морського середовища, а також відновлення екосистеми морів, які постраждали.

Здійснити вимірювання, оцінку й аналіз наслідків забруднення морського середовища. На основі результатів дослідження, компетентні органи зможуть вирахувати розмір шкоди, завданої забрудненням морського середовища.

Забезпечити розслідування та повноту збирання доказів про злочини проти довкілля, які забруднюють морське середовище.

Підготувати та подати позов проти Російської Федерації з приводу недотримання останньою положень Конвенції ООН з морського права, які завдають значну шкоду морській екосистемі та відшкодування шкоди.